

***Oponentura disertační práce***  
***MgA. Lukáše Klánského***  
***„Klavírní dílo a interpretace českého***  
***hudebního skladatele***  
***Jana Václava Hugo Voříška“***

***Norbert Heller***

Dostala se mi k posouzení disertační práce (dále jen DP) pana MgA. Lukáše Klánského na téma: „Klavírní dílo a interpretace českého hudebního skladatele Jana Václava Hugo Voříška“.

Hlavní nosnou myšlenkou Klánského práce, je snaha o obnovení zájmu o Voříškovo dílo a tím zpřístupnění jeho skladeb širší hráčské a posluchačské veřejnosti.

Myslím, že zde L. Klánský vyčerpává téměř všechny možnosti, jak tuto ideu uskutečnit a především jako pianista se intenzivně zabývá hledáním a objasňováním možné interpretace Voříškových skladeb.

V úvodu L. Klánský popisuje svůj první dotek s Voříškovou hudbou, prostřednictvím rozhlasové nahrávky. Mám shodou okolností s Voříškem zcela obdobnou zkušenost a asi nebudu sám. Kdysi dávno jsem slyšel náhodně část nějaké symfonické skladby, která mi na první poslech byla velmi povědomá, a pochopitelně jsem se snažil určit – lépe řečeno - uhádnout autora. Nabízel se Beethoven, ale toho jsem – stejně jako L. Klánský – znal a tudíž jsem tuto možnost vyloučil. Posléze mne velmi překvapilo, že se jednalo o Voříška, jeho symfonii D dur.

Myslím si, že to co nás vede ke srovnání s Beethovenem je možná podobná, ale ne náhodná instrumentace nebo dramatičnost. Užití a kombinace dechových nástrojů ve vedení melodické či doprovodné linie k vyjádření barvy orchestru je asi Beethovenovi blízká. Přes tuto zkušenost však musím doznat, že na rozdíl od Lukáše Klánského, že se mě Voříškova hudba v mém dalším profesním životě dotkla bohužel jen okrajově.

Souhlasím s tím, že díla Voříška, Tomáška a dalších před-klasicistních autorů jsou dodnes našimi interprety docela opomíjena. K tomu se přidružuje i určitý nezáměr o tyto skladatele, ze strany hudebních vydavatelství. Ale opomeneme-li zjevný kvalitativní rozdíl mezi „trojkou“ Haydn, Mozart, Beethoven nebo pozdějšími českými velikány: Dvořák, Smetana, Janáček, Martinů, budeme možná dost složitě hledat ten pravý důvod zatím nevelkého zájmu o tyto zapomenuté autory. Příčin samozřejmě může být více, jen si nejsem jist, že by jeden z důvodů nezáměru o další citované autory (Czerny, Moscheles) byl fakt, že měli nečesky znějící jména.

Jednu z částí své DP nazval L. Klánský „Metody mé práce“. Objasňuje zde svůj osobní názor na interpretaci a zároveň poukazuje na ona dvě známá hlediska, jak přistupovat k partituře: na jedné straně skoro doslovný výklad autora a na straně druhé volnější, u některých interpretů až příliš svobodný přístup k dílu, který však daného skladatele a

styl příliš nerespektuje. Ať už se jedná o volbu tempa, pedalizaci, zvukovou představu anebo konečné vnímání formy. Tyto záležitosti jdou však často ruku v ruce s celkovou technickou, hráčskou a hudebně-estetickou vyspělostí interpreta. Souhlasím s L. Klánským, že asi nejpřirozenější cestou je co možná nejupřímnější snaha o správné přetlumočení zápisů, ale zároveň si musíme ponechat velkou míru vnitřní svobody k celkovému dotvoření díla.

Celá tato kapitola, kde L. Klánský rozjímá a hledá tu správnou interpretaci a porozumění skladbě, se mi jeví jako jakási esence autorova přemýšlení a vnímání hudby.

V DP není opomenut ani krátký, ale zcela výstižný Voříškův životopis, s přihlédnutím k lidské dimenzi jeho osobnosti.

Následuje snad kompletní výčet Voříškova díla klavírního, komorního a kompozic pro klavír s doprovodem orchestru. Ve snaze o hledání objektivního pohledu na Voříškovu hudbu využil i srovnání dostupných nahrávek (Jaroslav Kvapil, Artur Pizzaro, Biljana Urban, Petra Matějová).

Zcela stěžejní a zásadní úsek práce L. Klánského tvoří interpretační rozbor Voříškových klavírních skladeb sólových, komorních a písňových s doprovodem klavíru.

Musím ocenit velmi promyšleně vybrané ukázky Voříškových skladeb, jejich detailní rozbor a to nejen obsahový, ale i motivační a harmonický. S velkou profesionalitou objasňuje určitá komplikovaná místa a naznačuje, jak je možno je chápat a následně interpretovat.

Rád bych se jen krátce zdržel u pasáže, kde pan Klánský vede na dálku polemiku s naší přední hráčkou na historický klavír Petrou Matějovou o tzv. poučené interpretaci a s tím související prezentaci Voříškových klavírních skladeb na dobové nástroje. Mám někdy příležitost, hrát a natáčet na originální historický klavír (hammerklavier). Je to určitě vzácný okamžik dotyku naší generace s dobou minulou prostřednictvím hudby. Vyžaduje to však zcela jiný způsob hry a také odlišný pohled na celou kompozici, daný především už jen samotnou konstrukcí nástroje. Nemohu ale tvrdit, že by tato zkušenost s jinou technikou hry, tvorbou tónu, jinou barevností nástroje, byla pro mne ta jediná možná cesta k objevení starých mistrů. Věřím, že oba současné proudy mohou být životaschopné a inspirující, ale vždy bude spíše záležet na tvůrčí a umělecké potenci interpretu, zda a nakolik je schopen nám otevřít srdce danému autorovi.

Velmi oceňuji na DP pana Klánského jeho poctivý a objektivní přístup ke zvolenému tématu a stejně upřímný zájem o znovuzrození Voříškova skladatelského odkazu. Ostatně umocňuje to i svým intenzivním pětiletým studiem Voříškových skladeb, které dovršil natočením podstatné části jeho klavírního díla. Celá DP je obsahově bohatá a pestrá a je psána velmi kultivovaným a čtivým jazykem. V neposlední řadě se dotýká témat, o kterých by současný mladý interpret měl přemýšlet a to nejen ve vztahu k Voříškovi. Hledání té správné interpretace Voříškovy hudby, nebude asi nikdy uzavřeno, ale to ostatně platí i pro ostatní autory. Tak můžeme dále spoluutvářet tento svobodný prostor našeho bytí.

**Závěr: Doporučuji k obhajobě.**

**Norbert Heller**